

Marina Almășan

Zgârie-norii
din Shanghai

GRUPUL EDITORIAL CORINT

*Dedic această carte copiilor mei,
Marina și Victor, cărora le doresc să poată continua
călătoriile mele în jurul lumii.*

Mulțumiri pentru sprijin: Asociației Naționale de Prietenie a
Poporului Chinez cu Străinătatea (Beijing),
Asociației de Prietenie a Poporului Chinez cu
Străinătatea — filiala Shanghai,
Ambasadei Republicii Populare Chineze la București,
Ministerului Afacerilor Externe al României.

Mulțumiri speciale: domnului KANG JINGYUAN,
directorul departamentului nr. 2 pentru relațiile cu țările
din Europa și Asia din cadrul Asociației de Prietenie a
Poporului Chinez cu Străinătatea,
domnului MIHAI DARABAN, președintele C.C.I.R.,
doamnei ECATERINA VANEA,
directorul Casei Româno-Chineze, și
domnului MEHMET AKIF KILIC,
General Manager Turkish Airlines România

Călătorim din nou cu Marina Almășan...

Oricare cititor al cărților Marinei Almășan se simte transportat. Nu numai la figurat — datorită scrisului atrăgător al cunoscutei realizatoare TV —, ci și la propriu. După ce ne-a transportat, prin volumele ei anterioare de impresii de călătorie, la Beijing și la Tokyo, autoarea ne transportă acum la Shanghai, probabil cel mai mare oraș al lumii, pe care l-a vizitat de curând, împreună cu fiul său, Victor, un adolescent cu talent de fotoreporter.

Intitulată semnificativ *Zgârie-norii din Shanghai*, cartea ne creează puternica impresie că vizităm și noi, împreună cu Marina Almășan, acest oraș, cu o populație mai mare decât a României. Deși impetuoașă, dornică să-și comunice cât mai repede impresiile, autoarea nu ne oferă acea paradă a eu-lui cu care ne agasează alți autori de jurnale de călătorie. Marina Almășan povestește ce vede și explică ce înțelege în călătoria ei, nu își face selfie. Are, ca vizitatoare a

Shanghaiului, o receptivitate maximă. Totul îi atrage atenția, totul îi trezește curiozitatea. Starea ei de spirit dominantă este entuziasmul. Dar nu un entuziasm naiv, de turist, ci unul de profesionist al explorării frumuseților lumii.

Încă de la descinderea ei și a fiului ei pe aeroportul Pudong de lângă Shanghai, simte anvergura fluxului de viață din marele oraș: „un fluviu uman ne înglobează și ne lăsăm purtați de el, până ne vărsăm într-un spațiu uriaș”. În ziua următoare face o baie de mulțime străbătând cu nesaț bulevardul Nanjing, sinteză în mișcare a orașului: „S-au terminat de mult vremurile acelea în care chinezii umblau toți îmbrăcați în bine cunoscutele uniforme gri: pe Nanjing, dincolo de ultimul răcnet al modei, răzbătând din sutele de magazine, poți asista, gratis, la un adevărat spectacol al străzii, în care în special tinerii îți taie suflarea cu ținutele lor ultramoderne și de cele mai multe ori nonconformiste. Se mai amestecă printre aceștia și chinezii de condiție modestă, care trăiesc de pe o zi pe alta din micul lor negoț ambulant și care te trag de mânecă, propunându-ți mărfurile lor: role ce se atașează la încălțări, elice zburătoare, cățeleuși pufoși cu cheie, care fac tumbă pe caldarâm, spre amuzamentul puilor de chinezi.”

Prin intermediul însemnărilor zilnice ale Marinei Almășan, trăim și noi un moment de pietate la templul Longhua, participăm la Sărbătoarea Primăverii, despre care aflăm că are o istorie de patru mii de ani, vizităm orașul Quibao, admirăm sculpturile

lui Zhang Chongren (1907–1998), despre care aflăm că a fost prieten cu celebrul caricaturist Hergé, autorul benzilor desenate avându-l ca erou pe nu mai puțin celebrul Tintin, îl cunoaștem pe Luo Zhongxu, una dintre vedetele pop ale Chinei (care a câștigat acum douăzeci de ani un premiu la Festivalul „Cerbul de aur” de la Brașov), intrăm în Fabrica de covoare de mătase de la Fengjing, privim pătrunși de respect monumentul funerar al medicului român Bucur Clejan (care a salvat viețile a numeroși chinezi răniți în Războiul Chino-Japonez), ne plimbăm pe podurile din Shanghai, urcăm la etajul 100 al unui zgârie-nori, World Financial Center Observatory (care în 1991 era declarat cel mai înalt edificiu de pe planetă), ne răsfățăm contemplând paradisiacele grădini din Yuyuan, explorăm Shanghai Fashion Valley, în care expun peste 1 000 de firme din industria modei.

Marina Almășan observă tot, află tot. În capul ei delicat, de femeie frumoasă, sculptat cu o daltă fină de Dumnezeu, există o întregă mașinărie de gândit, analizat, interpretat. Când începe de exemplu o vijelie, în loc să se grăbească să se adăpostească, găsește răspuns la o întrebare care o urmărea de mai multă vreme: „Acum înțeleg de ce, în Shanghai, majoritatea copacilor de pe străzi sunt ancorați, cu cabluri sau frânghii groase, în patru puncte, de pământ: în timpul taifunurilor puternice, vântul năprasnic scoate, de multe ori, arborii din rădăcini și-i culcă la pământ.”

Ea este atentă la orice detaliu. Un exemplu: „Când beau, chinezii ciocnesc și spun «*Campei!*», ceea ce, de

fapt, nu înseamnă numai «Noroc!», ci «Voi bea până la fund!»." (În ceea ce mă privește, îmi aduc aminte că, ajungând și eu cândva în China, expresia „*Campei!*” am interpretat-o ca pe o mustrare în limba română, „Cam bei!”, și am lăsat repede paharul din mână!)

Autoarea cărții are și mult umor, practicat însă fugitiv, în conformitate cu stilul ei de viață dinamic. Dimineața, când fiul ei refuză să se trezească, reflectează astfel: „Victor pare a avea nevoie de una din acele macarale care împânzesc Shanghaiul, pentru a-l extrage din pat!”

Este o plăcere să citești o asemenea carte, iar când se termină te poți consola cu gândul că Marina Almășan ne va transporta în viitor și în alte locuri din lume.

ALEX. ȘTEFĂNESCU,
critic literar

Orașul de „deasupra mării”

Am cunoscut-o inițial pe doamna Marina Almășan ca tot românul, la televizor. Ulterior, pe vremea când am lucrat o perioadă la ambasada României de la Tokyo, am avut ocazia să o întâlnesc în persoană, cu ocazia unei vizite pe care a făcut-o pentru realizarea unui documentar difuzat de TVR. Și mai târziu, traseele noastre profesionale s-au intersectat din nou, atunci când realizatoarea de televiziune Marina Almășan a devenit scriitoarea de cărți de călătorie Marina Almășan, printre obiectivele inițiale figurând Tokyo și Beijing.

Acum, când doamna Almășan recidivează cu o carte de impresii de călătorie după vizita la Shanghai, mi-a făcut onoarea de a-mi solicita câteva cuvinte de introducere. Ca român care a petrecut ani buni în Asia, nu pot decât să mă bucur de faptul că impresii proaspete și pline de viață despre o realitate pe care o cunosc bine ajung la îndemâna publicului larg din

România. Sper ca pe această cale să fie cunoscute în România caracteristici și ciudățeniile dintr-o lume aflată departe, geografic, dar apropiată sufletelor noastre, de multe ori mai mult decât am crede posibil.

Ca o modestă contribuție, amintesc cititorilor că lumea chineză este plină de subtilități și poezie, numele orașului Shanghai fiind tradus ca „deasupra mării”. Sunt recunoscător autoarei pentru descrierile pline de vervă și umor care reflectă experiențele unor români sadea în una din perlele societății contemporane chineze și îi urez să continue seria de impresii de călătorie, care se anunță din ce în ce mai promițătoare.

AURELIAN NEAGU,
Director Direcția Asia-Pacific din
cadrul Ministerului Afacerilor Externe

Ce ne trebuie ca să fim eminentemente proști?

Am aflat mai demult că, deși e româncă, Marina Almășan are comportament de sas. Adică e deosebit de harnică și muncitoare. Dar nu mi-am imaginat nicio clipă, deși o cunosc de ani buni, că va ajunge la asemenea performanțe.

Ei bine, s-a apucat și de scris jurnale de călătorie. Și pentru asta își sacrifică, cu devotament, și concediul. Pentru că, să fim serioși, ceea ce a făcut ea cu a doua carte despre China (prima a fost călătoria la Beijing) nu e o simplă excursie de zece zile la Shanghai și împrejurimi. E muncă serioasă, de dimineața până noaptea târziu, e documentare, e pasiune, toate pentru un singur scop: să scrie un jurnal de călătorie cât mai cuprinzător.

De aceea, fiecare pas e notat, jurnalul e pe zile și ore, pe secvențe în care-și descrie fiecare activitate: ce mănâncă la micul dejun, ce-a vizitat de la 10 la 11, cu cine a vorbit, ce i-au spus personajele cu care s-a

întâlnit. E drept că a avut un partener care a egalat-o sau chiar a depășit-o în organizare și eficiență: e vorba de Asociația de Prietenie a Poporului Chinez cu Străinătatea.

Hotel de cinci stele, papa bun, Buick-ul la ușă, traducător și ghid, agenda de vizitare pusă la cale cu luni bune înainte: toate astea nu-s de colo, dar și asta e un premiu pe care Marina l-a meritat după sejurul la Beijing.

Cu ce rămâi după ce vizitezi cu Marina un oraș ca Shanghaiul, de 24 de milioane de locuitori, cu peste 500 de zgârie-nori, cu o mie de superlative, de la Turnul Televiziunii (Splendoarea Asiei) la trenul care merge prin levitație magnetică doar la viteza de 350 km pe oră?

Rămâi cu o mulțime de informații noi, dintre cele mai surprinzătoare. Cum ar fi faptul că morții, la ei, se incinerează și nu se îngroapă. Foarte igienic și foarte rezonabil. E greu de imaginat un cimitir cu 20 de milioane de morminte, asta fiind un scor modic.

Rămâi cu sentimentul, consolidat, că avem de-a face cu un popor extraordinar de serios: chinezul când promite chiar face. Au zis că fac spre 200 de milioane de tone de orez anual și cam atâta fac, adică mai exact 193 000 000 tone, din care consumă aproape 150 de milioane.

Am glumit. Nu s-au angajat niciodată să producă o anumită cantitate de orez, dar sunt convinși că dacă s-ar angaja chiar ar face-o. Adică sunt foarte, foarte serioși.

Mai rămâi cu certitudinea că gândesc la detaliu până și dezvoltarea unui megalopolis ca Shanghaiul. Iată un exemplu: Zhujiajiao. Un oraș vechi de 1 700 de ani, conservat perfect în incinta noului Shanghai. Adică au gândit totul, fiecare fațetă din viitor a acesteia uriașe aglomerări urbane. Au tot ce-i trebuie locuitorului, turistului, omului de afaceri, aventurierului, iubitorului de adrenalină, cititorului de literatură, iubitorului de istorie, celui care admiră arta, de la cea cultă la cea populară.

Shanghaiul nu e un oraș. E o țară, ceva mai populată ca România și cu un PIB care te îngrozește numai când îl citești. Un oraș care produce mai mult decât România mai există pe glob, dar unul care produce de câteva sute de ori mai mult e cam rar.

Și mai rămâi cu ceva: cu sentimentul cert că noi nu suntem în regulă. O să ziceți, ce mare brânză, ce, noi ne comparăm cu China? Evident, nu ne comparăm. Zice în carte acest lucru și traducătorul Marinei, tovarășul Luo, care a învățat în România și care a povestit ce impresionat a fost când, în 1980, a mers pentru prima oară în viața lui pe o autostradă: e vorba de București–Pitești. Pe vremea aceea, ei n-aveau treabă cu autostrăzile. Astăzi au 80 000 de km de autostrăzi cu 2, 4 și 6 benzi pe sens, în timp ce noi facem 1,4 km pe an.

Am zis, pe la sfârșitul lecturii cărții, că am prins-o pe Marina cu o stridență: zice că poporul chinez își iubește conducătorii. Mda, Partidul Comunist, oficial și la noi se zicea așa pe vremea Partidului Comunist.

Dar după aceea mi-am amintit câte delegații au venit din China (și de câte ori le-au întors vizitele bravii noștri conducători), de câte ori ne-au propus să ne facă autostrăzi, trenuri de mare viteză, centrala de la Cernavodă (grupurile 3 și 4), să ne modernizeze termocentralele Turceni și Rovinari, să ne facă inelul doi al centurii Capitalei. Dar ce nu ne-au propus! Noi am reușit să nu facem nimic până acum. Și dacă mă gândesc unde a ajuns China, mă gândesc că a fost decizia conducătorilor ei. Oare dacă și conducătorii noștri ar fi adus România la acest nivel nu s-ar fi putut vorbi, oficial, că poporul își iubește conducătorii? Probabil și neoficial.

Numai că noi n-avem motive nici să ne fie indiferenți. Și mai rămâi cu ceva după lectura jurnalului de călătorie al Marinei. Face și ea câteva comparații: cum merge TVR-ul falit și cum merge televiziunea chineză de stat cu cele 15 canale, cum merge China și cum merge România. Și rămâi cu un răspuns cert la întrebarea: ce ne trebuie ca să fim eminentemente proști? Răspunsul e: nimic.

MIHAI TATULICI,
scriitor și om de televiziune

De la un minut de întâlnire la 11 zile de colaborare

Anul trecut, în luna iulie, când doamna Marina Almășan a venit în vizită la Radio China International, ne-am întâlnit în Redacția română și am purtat un dialog amical care a durat un minut. Cine a bănuțit că un an mai târziu, noi doi vom colabora, timp de 11 zile, la Shanghai? Așa e viața! Când Asociația de Prietenie a Poporului Chinez cu Străinătatea m-a invitat să colaborez la acest proiect, am acceptat imediat, pentru că era vorba de orașul meu natal și, mai important, era vorba de o colaborare cu doamna Marina Almășan.

Lumea este policromă și diversă. Un proverb chinezesc spune: *Decât să auzi de o sută de ori, mai bine să vezi o dată.* Acum 51 de ani, când am pus piciorul pe străzile Bucureștiului, am rămas cu ochii roată și gura căscată: bulevardul Magheru, cu magazine luxoase unul lângă altul, apoi bulevardul 6 Martie, cu cinematografele unul lângă altul, parcurile Cișmigiu, Libertății,

Herăstrău, cu verdeață luxuriantă și pline de flori, Opera Română, Arcul de Triumf, Piața Unirii, apoi Snagovul... Era Micul Paris! M-am îndrăgostit imediat de limba română — o limbă melodioasă —, de poporul român — un popor ospitalier și prietenos, și de România — o țară cu peisaje atât de pitorești, atât la munte, cât și la mare.

Doamna Marina Almășan, un om de televiziune, talentat și competent, deschis la suflet și prietenos, cu un evantai larg de viziuni, cu un bagaj bogat de cunoștințe, harnică precum furnica, scrie, zilnic de dis-de-diminează până după miezul nopții, tot ce vede cu ochii proprii, fără „ochelari de culoare”. În cele 11 zile, echipa noastră a cutreierat orașul în lung și-n lat, dar și pe verticală, de la pasajul subfluvial și magazinele subterane, până la etajul 100 al clădirilor. Colaborarea noastră a fost deosebit de plăcută și rodnică, conducând, iată, la apariția acestei cărți care merită să fie citită și aplaudată și al cărei prim cititor este subsemnatul.

Iar dacă de data aceasta am urcat împreună până la nivelul 100 al Shanghai World Financial Center, data viitoare vă voi invita, pe dumneavoastră și pe ceilalți oaspeți și prieteni români, să urcăm la etajul 118 al Shanghai Tower, înalt de 632 m!

LUO DONGQUAN,
profesor jurnalist de la
Radio China International,
Vicepreședinte al Asociației
de Prietenie China-România

Agenția de voiaj a viselor

Stimați pasageri,

Vă invităm să vă cuplați centurile de siguranță! Agenția de voiaj Marina Almășan va propune o nouă călătorie de neuitat!

Nu e nicio exagerare. Chiar trebuie să vă cuplați centurile de siguranță, pentru că viteza cu care Marina Almășan survolează planeta și pune pe hârtie, cu o prospețime nedezmănițită, toate aventurile sale de turist avizat și documentat devine amețitoare. În 2014, cam în aceeași perioadă a anului, debuta în literatura de călătorie, un gen cu stilști de marcă în trecut și cu un prezent ultradiscret.

În 2015, iată, se află la a treia carte publicată, specializându-se în civilizația Asiei.

Și am senzația că abia a turat motoarele.

Practic, Marina Almășan revitalizează un gen literar și îi aduce popularitate, atrăgând atenția asupra acestuia atât prin împrumutarea unui dram din celebritatea carierei sale TV, cât și prin expresivitatea scriiturii.

Marina este o agenție de voiaj a viselor, pentru că nu știm câți dintre noi vom ajunge la Shanghai, dar parcurgerea cărții sale — scrisă în ritmul trenului de mare viteză Maglev din metropola chineză — ne deslușește o sumedenie de amănunte fermecătoare ale unui loc care, pentru noi, supraviețuitorii comunismului de tip sovietic, pare de neînțeles.

China a ajuns să se lupte cu Statele Unite pentru fotoliul de lider economic al planetei din postura de stat comunist. Îvinge comunismul? E oare posibil? Doar la prima vedere, acest lucru dă de înțeles că idealurile doctrinare care au eșuat peste tot pe planetă dau astfel istoriei lovitura finală. Comunismul nu a învins, pentru că sistemului i-a lipsit, în restul lumii, dimensiunea de conștiință care îi face pe tinerii chinezi, după cum scrie Marina Almășan în cartea ei, să se înghesuie cu milioanele în Muzeul de Istorie, pentru a admira faptele de arme ale eliberatorilor cu steag roșu.

Comunismul nostru nu a fost nici pe departe comunismul lor, pentru că, aflați din paginile care urmează, pe lângă Partidul Comunist Chinez coexistă alte șapte partide democratice. Se poate. Dar numai la ei.

Poveste: exista cândva o țară care — conform mărturisirilor „tovarășului Luo”, un personaj fabulos al cărții Marinei — ne privea admirativ când construiam ceea ce ei nu aveau: autostrada București–Pitești. A tras aer în piept și a construit câteva sute de mii de kilometri de autostradă. Între timp. Căci China are un obicei, care se regăsește în orice: ia un model și multiplică la infinit, lucrând cu costuri puține și eficiență uriașă.

Aceasta ar fi însă filozofia restului Chinei. Dar Shanghai nu este restul Chinei, ci un imens paradox.

Shanghai este imaginea cea mai capitalistă a comunismului de pe Terra. Și totul, în doar 20 de ani de dezvoltare neverosimilă pentru ritmul nostru mioritic. Cartea Marinei ne arată esența: chinezii au adaptat și aici tehnica lor de viață — au înțeles tot ce era mai bun din Vest și i-au dat acestuia posibilitatea să se desfășoare la ei acasă. Altfel, marile branduri automobilistice nu ar fi putut beneficia de lansări glamour la etajul 94 al turnului Jinmao, unul dintre cele mai mari din lume, ceea ce înseamnă, pe cale de consecință, și un ascensor pentru mașini... Da, da, la etajul 94. Și cu un lift care te urcă și te coboară în câteva secunde. La noi, doar DNA-ul are asemenea performanțe. Dar în alt sens...

Să privim, mai bine, dincolo de notele amuzante ale poveștilor sale — de altfel, toată cartea mi-a lăsat gura apă, pentru că e un festival culinar de bunătați, servite de Marina și fiul său, și pentru subsemnatul, un admirator al gastronomiei chineze, nu mai știu dacă a fost o desfătare sau un supliciu...

Am căutat explicația acestui boom chinez, pe care nu trebuie să îl privim ca pe un miracol, pentru că e făcut de mâna omenească și nu de cea dumnezeiască! De ce ei pot și noi nu?

Să o luăm... chinezește. Adică în ordine.

1. Filozofie puternică de viață. Cred că fraza-cheie a acestei cărți este acel motto senzațional aflat de Marina de la o femeie bravă a acestei țări — „o picătură de

bunătate merită un fluviu de recunoștință”. O viziune sănătoasă și pozitivă, pentru că putem intui ceea ce pune în mișcare motorul social: fluviul de recunoștință poate primi înapoi alte fluvii de bunătate. Iar asta înseamnă, în toate sensurile, construcție.

2. Fantezia lucrurilor foarte bine organizate. Am citit fascinat despre Centrul de Studiu al Uniformei din Shanghai. Mai exact, despre modul în care chinezii înfrumusețează, dau viață, colorează ceea ce, peste tot în lume, înseamnă monotonie: uniforma. Vremea tunicilor austere, trase la copiator, a zburat. Dinlăuntrul ordinii lor funciare, chinezii gândesc creativ. Păzea!

3. Forțarea imposibilului. Marina povestește istoria unui pod care părea imposibil de construit. Ar fi trebuit să unească două părți de oraș, peste un fluviu care devenise o corvoadă, în secolul vitezei. A fost doar o chestiune de timp și de geniu tehnic — urmăriți, apropo, și festinul roboților din carte! — pentru ca două maluri să devină unul și același loc.

În România, toate acestea sunt clișee și slogane. Locuri comune. Banalități de discurs motivațional. Enervant de-a dreptul este că, pentru chinezi, sunt doar lucruri bifate.

Iar și iar. Iar și iar.

Asta o face și pe Marina Almășan, la un moment dat, să cadă în păcatul de a se simți dezarmată și profund dezamăgită, gândindu-se comparativ la rușinile zilnice ale României lucrului bine promis, dar niciodată făcut.

E gândul care ne bântuie pe toți, citind despre această ALTĂ PLANETĂ numită Shanghai, dar pe care nu îl recomand. Pe de altă parte, o înțeleg: Marina Almășan vede, în aceste zile, cum casa vieții ei, Televiziunea Română, se prăbușește, în timp ce experiența profesională desăvârșită a nenumăratelor posturi publice ale rețelei chineze CCTV este copleșitoare. Frustrantă.

Ce ne mai rămâne?

Dacă am fi chinezi, să ne facem cu toții treaba, foarte bine, acolo unde trăim și muncim.

Dacă am fi români, călători cu gândul prin odiseea din Shanghai a Marinei Almășan, să legăm o simbolică panglică roșie a dorințelor, ca în templul Longhua, și să sperăm că visul nostru se împlinește.

Că asta ne mai rămâne.

P.S.: Am reținut, Marina! Când o să plec în Shanghai, musai îmi iau cu mine un fier de călcat. O să aflați voi de ce.

CRISTIAN BRANCU,
jurnalist TV

Reportajul redivivus!

De Marina Almășan mă leagă o prietenie artistică de peste douăzeci de ani. Am fost alături pe platourile TVR ani de zile, în emisiuni de mai mare sau mai mic succes, dar absolut întotdeauna de mare profesionalism. Fiecare dintre noi a avut de învățat câte ceva de la celălalt, am creat un cuplu artistic interesant și am bucurat generații întregi de telespectatori (cel puțin, așa sper!). Am muncit din greu, dar cu mare plăcere, alături de o echipă minunată, de reali profesioniști. Am muncit din greu, dar cu satisfacții pe măsură. Odată cu trecerea anilor, Marina a fost ușor-ușor dată mai la o parte (oare de ce? — ar suna o întrebare absolut retorică!!!), dar, surpriză sau nu, și-a găsit imediat un loc în rândul mânuitorilor condeiului (sau, mă rog, ai computerului). Și anume, un loc fruntaș. Cu atât mai mult cu cât Marina reînvie un gen poate uitat sau poate neglijat pe nedrept: reportajul. Reportajul alert, reportajul de calitate.

O spun cu toată admirația și cu toată responsabilitatea. Cu atât mai mult cu cât mai cochetez și eu cu lumea fascinantă a scrisului. Dar să nu lungesc vorba — fie ea și scrisă.

Cea mai recentă apariție editorială a Marinei este o adevărată încântare pentru cititor. O scriere alertă, plină de informații care de care mai inedite, cu un stil propriu — cu alte cuvinte, de neconfundat —, o scriere plină de bucuria de a prezenta cititorului aspecte dintre cele mai diverse ale mirificei călătorii, o scriere amănunțită, plină de farmec, de ironie pe alocuri și, lucrul cel mai important, de autoironie.

În calitate de cititor, am fost pur și simplu captivat de rândurile scrise de Marina. Ca un mic secret, vă mărturisesc că am citit cartea dintr-o suflare. Aproape ca și cum aș fi citit un captivant roman polițist. Ceea ce nu e puțin lucru. Citisem și celelalte apariții editoriale ale Marinei, numai că aceasta pare a fi cea mai bună de până acum. E o părere personală, firește. Sper ca Marina să nu mi-o ia în nume de rău. Dimpotrivă.

Marele merit al cărții este că te poartă pe aripile informației dar, în același timp, te îndeamnă și la visare. Amănuntele prezentate de Marina cu atâta precizie te transpun DIRECT în miraculoasa lume pe care o explorează cu talent, pricepere și — excepțional — cu mult, mult haz. Marina nu pierde ocazia de a ironiza și unele aspecte mai puțin cunoscute din culisele TVR. Și bine face.

Mi-a plăcut foarte mult și fragmentul în care încearcă să distrugă prejudecata unei Chine „comuniste”. Și o face cu eleganță, cu precizie și argumentat. Un popor care muncește, dar care se și bucură de rezultatele muncii sale. Un popor care, pe alocuri, se pare că are dreptul la un pic de fericire. Prin munca lui. Prin sacrificiul lui. Prin dăruirea lui. E, dacă vreți, și o frumoasă lecție de viață. Marina surprinde admirabil aceste aspecte. Cartea e chiar un mic jurnal de bord în care apar personaje despre care Marina vorbește cu mult drag și, mai ales, cu mare respect. Diplomația ei, recunoscută, își găsește aici un teren ultrafertil. De remarcat și portretul hazliu pe care Marina îl face fiului ei, Victor. Se dovedește a fi și o mamă excelentă și un partener de drum responsabil. Una peste alta, o felicit pe Marina pentru acest nou excurs plin de viață și, mai ales, îi mulțumesc. De ce? Pentru că excursia este atât de bine pusă în pagină, este atât de „vizuală”, e un fel de televiziune scrisă sau un fel de scriere televizată prin ochii minții, încât nu cred că va mai fi nevoie să parcurg vreodată drumul până acolo... Marina, aștept cu mare nerăbdare următorul jurnal de bord. Vânt din pupa! Cu drag, al tău SINDBAD.

EUGEN CRISTEA,
actor la Teatrul Național

CUVÂNT-ÎNAINTE

În vara aceasta m-am aflat, împreună cu fiul meu, în două dintre cele mai mari orașe ale lumii: Shanghai și New York. În ambele — pentru prima dată. Datorită unui șir de întâmplări neprevăzute, „distanța” dintre ele (măsurată în zile!) a ajuns să fie atât de mică, încât abia au reușit să ni se usuce rufele după prima călătorie, că a și trebuit să ne suim în avion pentru a doua. După ce am văzut Shanghaiul și înainte de a porni spre New York, m-am surprins de mai multe ori întrebându-mă: oare pot spune că Shanghai a fost un mic „antrenament” pentru New York, sau New York va fi un al doilea Shanghai, poate mai minion?

Una peste alta, nebănuind ce alte provocări de acest fel îmi va oferi viața, declar, cu mâna pe inima mea multinațională, că metropola chineză, spintecată

de râul Huangpu, a fost, fără îndoială, cea mai spectaculoasă experiență urbană din toate câte am avut până acum! Meritul pentru această concluzie îi aparține, cu siguranță, în primul rând orașului în care m-am aflat, dar în egală măsură și celor ce ne-au „clădit” călătoria: ASOCIAȚIA DE PRIETENIE A POPORULUI CHINEZ CU STRĂINĂTATEA – cea de la Beijing, dar și filiala Shanghai. Anul trecut, când am călătorit în capitala Chinei, pentru a scrie prima mea încercare de Jurnal de călătorie (*10 zile la Beijing*), noii mei prieteni de la Asociația cu pricina ne-au aruncat în treacăt mănuașă numită „Shanghai”. Am fost sigură că e o invitație de complezență. Abia apoi aveam să aflăm: chinezii nu se joacă cu vorbele, ce promit e sfânt!

Din călătoria noastră s-a născut, iată, cartea pe care o țineți în mână. A lucrat la ea cea mai frumoasă echipă posibilă: o mamă împreună cu fiul ei. Grație și acestei noi călătorii, legătura dintre noi e pe cale să atingă trăinicia Marelui Zid Chinezesc. Iar cartea de față sper să atingă și ea... o cotă de apreciere mulțumitoare, din partea dumneavoastră. Care... sper să nu fiți doar rude, prieteni sau... sponsori care au pus umărul la această călătorie! Și, dacă tot am pomenit de cei din urmă, vreau să le mulțumesc, distinct, pentru ajutorul neprețuit oferit acestui Jurnal de călătorie.

Mi-au fost, așadar, alături: TURKISH AIRLINES, CAMERA DE COMERȚ, INDUSTRIE ȘI AGRICULTURĂ A ROMÂNIEI, CASA DE PRIETENIE

ROMÂNNO-CHINEZĂ. Și, repet, în primul rând, ASOCIAȚIA DE PRIETENIE A POPORULUI CHINEZ CU STRĂINĂTATEA. Fără toți acești prieteni dragi, dorința mea de a ajunge la Shanghai ar fi rămas, probabil, o simplă linie parcursă cu degetul pe harta atârnată pe perete, în dormitorul lui Victor.

Iar acum, nu vă mai rămâne nimic de făcut decât... să puneți mâna și să-mi citiți cartea! Iar apoi... om mai vedea!

